

Zpráva o činnosti Regionálního muzea v Chrudimi v roce 2016

1. Úvod

Regionální muzeum v Chrudimi je významnou kulturní institucí s nadregionální působností a charakterem. Již od svého založení tato instituce shromažďuje a zpracovává historii města Chrudim. Díky dlouholeté působnosti disponuje velmi bohatými a atraktivními sbírkami, jako například unikátní sbírku plakátů Alfonse Muchy, zajímavou sbírku regionálních uměleckých řemesel, starých a kramářských tisků, oponu ze starého chrudimského divadla atd. Regionální muzeum v Chrudimi bylo nadále příspěvkovou organizací Pardubického kraje.

Pro zlepšení a rozšíření návštěvnického zázemí Regionálního muzea v Chrudimi bylo v průběhu září 2016 v 1. patře hlavní budovy v místnosti, kde se v předchozích téměř 20 letech nacházela expozice uměleckého řemesla, vybudováno nové velké návštěvnické centrum – s pokladním/recepčním pultem, muzejním obchodem a odpočinkovou zónou pro návštěvníky spolu s navazující přednáškovou místností, která se v případě potřeby upraví pro doprovodné programy a workshopy. (O zajímavé předměty a informace z původní expozice uměleckého řemesla návštěvníci ochuzení nebudou, v nadcházejících letech chystáme nově zaměřenou expozici na město a venkov v období 19. století.) Stálé expozice muzea – Mozaika z dějin regionu a Plakáty Alfonse Muchy – jsou nyní doplněny QR kódy a audioprůvodci, orientaci po muzeu návštěvníkům usnadňují tzv. virtuální infokiosky. Pozadu nezůstaly ani webové stránky muzea, které dostaly nový obsahový a vizuální vzhled, v prostorách hlavní muzejní budovy je pro návštěvníky k dispozici také wifi síť. Pomocí skleněného zádveří byly upraveny vstupní prostory muzea tak, aby mohly být historické kovové dveře neustále otevřené a zvaly nejen turisty k prohlídce muzea.

V polovině roku 2016 byla dokončena druhá etapa náročného restaurování divadelní opony od Jana Kokeše, která sloužila svým účelům ve starém chrudimském divadle (stojícím na místě dnešní Komerční banky) po celou 2. polovinu 19. století. Na opravu opony byla vypsána veřejná sbírka se zřízeným bankovním účtem a sbírkovými kasičkami, které byly umístěny v prostorách muzea a chrudimského informačního centra, v níž se vybralo necelých 20 000 Kč. Druhá fáze restaurování, kterou prováděl ak. malíř Jiří Látal, byla uhrazena především z příspěvku zřizovatele, dotace Ministerstva kultury ČR a daru starosty Města Chrudimi Mgr. Řezníčka. Opona byla Regionálním muzeem v Chrudimi bezplatně a na dobu neurčitou na základě výpůjční smlouvy schválené Radou města zapůjčena Městu Chrudim a umístěna na prvním jevištním tahu v Divadle Karla Pippicha. Zde bude spouštěna při výjimečných příležitostech a stane se významným představitelem chrudimské kulturní historie. K jejímu prvnímu slavnostnímu spuštění došlo během zahájení podzimní divadelní sezony ve čtvrtek 6. října 2016 před představením Pražského komorního baletu 3 české kvartety.

2. Provozní záležitosti muzea

2.1. Hospodaření muzea

Celkové výnosy muzea v roce 2016 činily 10 800 tis. Kč. Celkové příjmy tvořil především provozní příspěvek od zřizovatele 9 678 tis. tj. 89 %, účelové dotace z grantových programů MK ČR v celkové výši 213 tis. Kč. Vlastní výnosy činily 723 tis. Kč, z toho byly příjmy ze vstupného 170 tis. Kč, příjmy za provedené archeologické výzkumy 473 tis. Kč, tržby za prodané zboží 42 tis. Kč, ostatní příjmy z činnosti 38 tis. Kč.

Celkové náklady činily 10 607 tis. Kč. Mandatorní výdaje představovaly 7 646 tis. Kč, což činí 72 % ze schváleného rozpočtu a 74 % z celkových nákladů RM v Chrudimi. Mzdové náklady byly vyčísleny částkami: mzdové náklady 4 322 tis. Kč, ostatní osobní náklady 218 tis. Kč – celkem 4 540 tis. Kč. Odpisy majetku činily 758 tis. Kč, tj. 7,8 % z příspěvku na provoz.

Z fondu reprodukce investičního majetku byly v roce 2015 čerpány prostředky na pořízení DHM 1 117 tis. Kč. Povinný odvod do rozpočtu zřizovatele byl proveden v částce 375 tis. Kč. Fond RIM byl tvořen odpisy ve výši 758 tis. Kč, zůstatkem ve výši 1 348 tis. Kč a dotacemi zřizovatele ve výši 1 061 tis. Kč. Na opravu a údržbu budov bylo z provozních prostředků vynaloženo 240 tis. Kč.

2.2. Personálie

Zrušením pracovní pozice výtvarníka bylo v roce 2016 navýšeno sbírkové oddělení o pozici historika, na kterou byl převeden Mgr. David Richter. Pracovní místo historika-archiváře (zastupující po dobu rodičovské dovolené PhDr. Veroniku Lánskou) bylo obsazeno na základě výběrového řízení Mgr. Lenkou Maršálkovou. Ke změně v personálním obsazení došlo také odchodem Mgr. Barbory Hlaváčové a pedagogem volného času se pak stala Ing. Markéta Sodomková. Novou účetní/administrativní pracovnící je Marie Bujnochová, která nahradila Bc. Annu Hovorkovou.

Muzeum zaměstnávalo v roce 2016 celkem 17,75 přepočtených zaměstnanců, fyzických 21 osob, dvě zaměstnankyně byly na rodičovské dovolené po celý rok. V organizaci pracovalo 11 vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců, 10 zaměstnanců vykonává ekonomické a obslužné agendy.

3. Péče o sbírkový fond

3.1. Akvizice

Sbírkový fond byl doplňován podle Sbírkotvorného programu RM v Chrudimi, do kterého bylo za rok 2016 získáno celkem 1320 sbírkových předmětů formou vlastního sběru, darem nebo koupí. Dne 23. 9. 2016 zasedala Komise pro sbírkotvornou činnost, která projednala získání předmětů z odúmrťí, nákupy hraček, obrazů atd. do sbírek muzea.

3.2. Evidence sbírkových fondů

Sbírkový fond RM v Chrudimi obsahoval k 31. 12. 2016 celkem 138 565 evidenčních sbírkových předmětů a souborů a je zapsán v centrální evidenci sbírek MK ČR pod evidenčním číslem sbírky MRU/002-05-06/132002 v celkem šesti podsbírkách: archeologie, etnografie, historie, knihovna, přírodovědná sbírka a výtvarné umění. Podle zákona č. 122/2000 Sb. a plánu inventarizací bylo inventarizováno 17 623 sbírkových předmětů nebo jejich souborů. Zdigitalizováno bylo celkem 3132 sbírkových předmětů.

V roce 2016 byl dokončen převod dat z podsbírek archeologie, historie, etnografie, výtvarné umění, přírodověda a archiv do nového systému evidence z programu Demus (Microsoft Access) do on-line evidenčního systému sbírek Museion. Převod dat nebyl bezztrátový a nadále se pracuje na odstranění chyb a doplnění evidence.

3.3. Ochrana a uchování fondu

Sbírkový fond muzea je chráněn podle vnitřních směrnic a řádů organizace. Všechny prostory všech budov muzea jsou vybaveny elektronickou zabezpečovací signalizací, budova sídla a budova depozitářů K Ploché dráze je vybavena protipožární elektronickou signalizací. Hlavní a obě depozitární budovy jsou vybaveny elektronickým monitorovacím systémem pro monitoring klimatického prostředí. V monitorovaných prostorech depozitářů, v expozičních a výstavních prostorách byla využívána zvlhčovací i vysoušecí technika, která reguluje výkyvy teploty a vlhkosti. Odborní kurátoři průběžně kontrolují stav sbírkového fondu při vlastní práci s fondem, při přípravě výstav, inventarizacích, systematické evidenci, poskytování badatelských služeb, zápůjčkách sbírek atd. Ve všech výstavních i depozitárních prostorách

muzea, ve kterých se nacházejí sbírkové předměty, bylo 12. června 2016 specializovanou firmou provedeno ošetření sbírek proti škůdcům plynováním.

3.4. Restaurátorské a konzervátorské práce

Restaurování a konzervování fondu bylo prováděno převážně vlastními silami (kromě restaurování staré chrudimské divadelní opony a církevní kasule). V konzervátorském oddělení byly průběžně čištěny a ošetřovány nové přírůstky, předměty pro výstavy a předměty vybrané při inventarizacích. Celkově bylo třemi konzervátory a restaurátory zrestaurováno 93, zkonzervováno 3139 kusů sbírkových předmětů. Z hlediska preventivní konzervace bylo v červnu 2016 provedeno plynování všech depozitářů, expozic a výstavních prostorů dýmovicemi proti biologickým škůdcům a plísním. Průběžně prováděna kontrola uložených sbírkových předmětů a kontrola klimatických podmínek monitorovacím zařízením.

3.5. Vědeckovýzkumné práce

Odborní kurátoři muzea se zabývali 7 vlastními vědeckovýzkumnými úkoly, které byly průběžně plněny a jejich výsledky publikovány. Vlastní dlouhodobé vědeckovýzkumné úkoly:

- a.) Fortifikační systémy a panská sídla na území okresu Chrudim
- b.) Pozdně středověká keramika na Chrudimsku
- c.) Šlechta v Chrudimi v předbělohorském období
- d.) Chrudim v roce 1866
- e.) Josef Ressel
- f.) Staročeský věneček ve Vejvanovicích
- g.) Inventarizace vegetace vybraných lokalit Chrudimi, zaměřeno na invazní druhy a vegetaci lomů

4. Odborná oddělení

4.1. Archeologie

V roce 2016 byla prováděna záchranná archeologická památková péče na území okresu Chrudim a s tím spojené služby ve smyslu zák. č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči v platném znění. Celkem bylo realizováno 155 akcí záchranného charakteru; prováděny nedestruktivní archeologické průzkumy a zaměřování terénních relikvií v železnohorském prostoru (tvrz a ZSV Suchotlesky, archeologické situace v prostoru Včelákov–Majlant–Paseky). Do II. stupně evidence bylo převedeno 743 inv. č.; inventarizováno bylo 2525 kusů a zdigitalizováno bylo 1486 sbírkových předmětů.

4.2. Archiv

Vlastním sběrem bylo do sbírek získáno 190 kusů (175 př. č.) materiálů se vztahem k Chrudimsku (plakáty, letáky, pohlednice, pozvánky apod.); zpracována systematická evidence sbírek zapsaných do chronologické evidence v roce 2013–2015 (937 ks); provedena inventarizace druhé poloviny sbírky fotonegativů (8928 sbírkových předmětů); zpracována systematická evidence 149 mincí zapsaných do chronologické evidence před rokem 2000; ořazena část chybějících karet tištěné systematické evidence. V rámci ochrany sbírek byla provedena výměna obalů části sbírky mincí (453 ks).

4.3. Etnografie a výtvarné umění

Průběžně zpracovávána systematická evidence sbírek zapsaných do chronologické evidence v roce 2000 (56 ks – podsbírka výtvarné umění) a v roce 2013 (2 ks – podsbírka výtvarné umění, 1 ks etnografie). Byla provedena inventarizace části sbírkového celku:

podsbírka výtvarného umění – plastiky, sádrové busty, keramiky 197 ks, podsbírka etnografie – dřevěné štočky 567 ks. Došlo k přepisu starších karet do PC. Vedena agend reverzů, tj. smluvních výpůjček z a do muzea; realizace publikování sbírek na portálu Klíč ke sbírkám Pardubického kraje.

4.4. Historie

V programu Museion zapsáno 212 přírůstkových čísel, tj. 616 kusů předmětů; provedena příprava přírůstkové knihy 2015 k tisku – (převod do tabulky Excel), tisk a vazba; dále příprava, realizace, administrativa pro Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost; do systematické evidence převedeno 41 kusů předmětů zapsaných do chronologické evidence r. 2013 a částečně 2014; prováděno pravidelné hlášení do Centrální evidence sbírek MK ČR; realizace projektu Evidenční systém a publikační portál muzejních sbírek Pardubického kraje (Museion, Klíč ke sbírkám Pardubického kraje). Zinventarizováno 1932 kusů ze sbírek historického textilu.

4.5. Odborná, sbírková a regionální knihovna

Do fondu knihovny bylo zapsáno 85 svazků (do sbírkové 34, do odborné 51 svazků). Vyřízeno 12 MVS. Vzhledem ke změně katalogizačních pravidel a dosud nerealizovanému upgradu programu Clavius nebyly odeslány žádné záznamy do Souborného katalogu ČR. Proveden přechod knihovního systému Clavius z formátu UNIMARC na MARC21. Inventarizace části odborné knihovny (3070 sv.), inventarizace sbírkové knihovny neproběhla z důvodů vystěhování sbírek z důvodů havarijního stavu deponitáře. Ve spolupráci se SOKA Chrudim zdigitalizováno 22 ročníků regionálních novin. V programu Microsoft Access zkatologizovány kramářské tisky inv. č. 151–213. Provedena aktualizace periodik v bázi Seriály v Souborném katalogu.

4.6. Přírodověda

Hlavním zdrojem sbírkových předmětů v období od jara do podzimu byl systematický sběr přírodnin v terénu. U zoologických přírůstků se jedná o náhodný sběr v terénu (v současné době přibyly do sbírek 3 preparovaní savci (mládě prasete divokého, mládě lišky obecné, kuna lesní); dále provedena inventarizace podsbírky zoologie – 404 ks; terénní průzkum zaměřen na geologicky významné lokality, spojen se sběrem vzorků hornin; tvorba databanky informací a fotografií získaných v terénu – fotografická dokumentace geologických lokalit (200 ks). Geologický a fotodokumentární materiál byl pořízen z přibližně 30 lokalit a jejich okolí.

5. Odborná činnost ve vztahu k odborné veřejnosti

5.1. Metodická činnost vůči organizacím Pk

Metodická pomoc byla poskytnuta Městskému muzeu ve Skutči a Přelouči při redeterminaci archeologické sbírky, Městskému muzeu v Chrasti při přípravě nové expozice, dále metodická pomoc MVČ v Hradci Králové, RM ve Vysokém Mýtě a VČM v Pardubicích při redeterminaci raně středověkých militárií a keramiky; dále OÚ Trhová Kamenice při zhodnocení předmětů uložených na faře s kontrolou vystavených předmětů. Probíhala aktivní spolupráce se stavebními úřady a úřady spojené s výkonem památkové péče v rámci výkonu archeologické památkové péče na okrese Chrudim (zejm. odb. školství a PP při MěÚ Chrudim v případech MPR Chrudim a hradů Košumberk, Rabštejnec, Žumberk). O možnostech uspořádání fondu byla proškolená knihovnice Muzea loutkářských kultur v Chrudimi.

5.2. Zapojení do spolupráce s jinými subjekty

Muzeum průběžně spolupracovalo zejména s následujícími institucemi a sdruženími: muzea a galerie, Město Chrudim, Městská knihovna v Chrudimi, Archeologický ústav akademie věd ČR, Ústav záchranných archeologických výzkumů v Paříži, KARANT ZČU v Plzni, Státní okresní archiv v Chrudimi, Správa CHKO Železné hory, Národní geopark Železné hory, ČSOP Praha, ZOO Praha, Vodní zdroje Chrudim s.r.o., Společnost přátel Železných hor, občanské sdružení Boii v Nasavrkách, Ekocentrum Paleta, univerzity, spolky, občanská sdružení atd. Muzeum je členem Asociace muzeí a galerií ČR. Kurátoři sbírek a odborní pracovníci muzea jsou zároveň členy odborných komisí ze svých vědecko-výzkumných a pracovních oblastí.

5.3. Badatelské služby

Badatelské služby byly muzejními pracovníky poskytovány žákům a studentům všech škol, badatelům z řad odborné i laické veřejnosti. Badatelské návštěvy a dotazy byly evidovány, podobně tak i badatelské listy. Celkem bylo zodpovězeno 146 badatelských dotazů (telefonicky, osobně a mailem).

5.4. Muzejní knihovna

Muzejní knihovna je evidována jako specializovaná knihovna na MK ČR pod evidenčním číslem 3036/2002. Obsahuje celkem 36 873 knihovních jednotek, skládá se ze sbírkové a odborné příruční knihovny. Je přístupná veřejnosti na základě předchozí domluvy, obzvláště v roce 2016, kdy byla její činnost omezena vzhledem k provozně-technickému stavu budovy, ve které se knihovna nachází. Vyřízeno bylo 27 badatelských dotazů, dále založeno 15 badatelských listů a zapůjčeno 119 svazků.

5.5. Pořádání konferencí, seminářů, úzce odborných přednášek

Muzeum se v dubnu stalo pořadatelem krajského kola Ekologické olympiády středních škol.

6. Aktivity ve směru k široké veřejnosti

6.1. Výstavní činnost muzea

V muzeu byly návštěvníkům přístupné 4 stálé expozice: Umělecké řemeslo, Mozaika z dějin regionu, Alfons Mucha – Plakáty, Interiér Jana Kouly s expozicí lidového nábytku. Expozice Uměleckého řemesla byla v květnu roku 2016 kvůli přeměně na pokladní místnost zrušena s tím, že vystavené exponáty budou v budoucnosti prezentovány v nově vytvořené expozici o historii města a venkova v 19. století.

V roce 2016 připravilo celkem 10 výstav, z toho 5 vlastních a 5 ve spolupráci s jinými organizacemi, sběrateli či umělci. V rámci realizace vlastních výstav muzea bylo na základě 21 výpůjčních smluv vypůjčeno celkem 229 sbírkových předmětů od soukromých osob a institucí muzejního a galerijního typu (oproti tomu muzeum v rámci 12 smluv zapůjčilo 241 vlastních sbírkových předmětů).

Výstavy byly realizovány ve výstavních sálech v přízemí, v přednáškové místnosti v přízemí, ve výstavních sálech a vestibulu 2. patra hlavní budovy muzea:

Náboženství jinak – výstava přírodnin souvisejících s judaismem, křesťanstvím a islámem

termín výstavy: 5. 2. 2016 – 13. 3. 2016

Výstava animovaného večerníčku KRYSÁCI

termín výstavy: 5. 2. 2016 – 31. 3. 2016

Papírový svět očima modelářů

termín výstavy: 18. 2. – 19. 3.2016

Chrudim v roce 1866 (150 let od prusko-rakouské války)

termín výstavy: 1. 4 – 15. 5. 2016

Práce žáků ZUŠ Chrudim

termín výstavy: 29. 4. – 15. 5. 2016

PaleoArt Chrudim 2016

podtitul výstavy: Mamuti se řítí na Chrudim

termín výstavy: 28.5. 2016 – 28.8. 2016

Gobi legend a mýtů zbavená

termín výstavy: 16. 9. – 13. 11. 2016

Chrudim včera a dnes: Střípky z minulosti chrudimských domů

termín výstavy: 30. 9. – 20. 11. 2016

Objevy z parkoviště

(Archeologický výzkum předměstí u Hotelu Bohemia v Chrudimi v roce 2013)

termín výstavy: 14. 10. – 1. 12.2016

Za zimních večerů v chalupách

vánoční výstava 2016/2017 – hlavní sály přízemí

6.2. Publikační činnost muzea

Muzeum pokračovalo v tradici vydávání Chrudimského vlastivědného sborníku (již 20. ročník), který je tematicky zaměřen zejména na regionální historii a archeologii. Šestkrát do roka vyšla vydání 25. ročníku regionálního časopisu Chrudimské vlastivědné listy. K výstavě PaleoArt byl vydán katalog výstavy. Společně s PhDr. Janem Frolíkem, CSc. byl archeologem muzea PhDr. Janem Musilem zpracován a následně vydán Katalog archeologických nálezů z hradu Košumberka. 2. Díl – 1. část. Kachle. Odborní zaměstnanci muzea přispívali zejména do Chrudimského vlastivědného sborníku, Chrudimských vlastivědných listů a publikovali výsledky své vědeckovýzkumné činnosti a své příspěvky ve sbornících z odborných seminářů a konferencí.

6.3. Přednášková činnost

K výstavě Náboženství jinak (přírodniny související s mytologiemi světa a draci k tomu) – exponáty ze sbírek Tomáše Pavlíka byly pořádány komentované prohlídky s dr. Pavlíkem. Jako doprovodný program výstavy Objevy z parkoviště (Archeologický výzkum předměstí u Hotelu Bohemia v Chrudimi v roce 2013) byl uspořádán tematický cyklus přednášek PhDr. J. Frolíka, CSc. a PhDr. J. Musila, který se také podílel na přednáškové činnosti Městské knihovny v Chrudimi v rámci Univerzity třetího věku, MM Skuteč, MIC Třemošnice, RM ve Vysokém Mýtě, v Podhradí a pro Spolek přátel hradu Rychmburku. Přednáška Mgr. Davida Richtera na téma chrudimského humoristického spolku Salvátorků proběhla v Den otevřených dveří památek.

6.4. Propagace, popularizace

Muzeum propagovalo svou činnost prostřednictvím vlastních nově inovovaných responzivních internetových stránek www.muzeumcr.cz a Facebooku, rozesíláním plakátů a pozvánek na výstavy a doprovodné akce v digitální a tištěné podobě včetně výlepu na plakátovacích plochách po městě Chrudim. Vedení muzea spolu s odbornými pracovníky poskytovalo rozhovory týkající se restaurování staré chrudimské divadelní opony, jednotlivých výstav a doprovodných akcí médiím (Česká televize, Televize V1, Český rozhlas) a tisku (Chrudimský deník, Mladá fronta Dnes). Propagační materiály muzea byly také distribuovány do informačních center, kulturních institucí, škol atd. v rámci pardubického regionu.

6.5. Doprovodné akce

Úspěšně pokračovala spolupráce muzejní pedagožky se školami všech stupňů formou výukových programů, které byly připraveny k výstavám a stálým expozicím. Návštěvnickému ohlasu se těšily přednášky k výstavám. Návštěvnický úspěšné byly programy vytvořené k Muzejní noci, k výstavě PaleoArt, přednáška v rámci Dne otevřených dveří památek, komentované prohlídky k příležitosti Mezinárodního dne archeologie apod.

6.6. Návštěvnost

V roce 2016 navštívilo muzeum 13,5 tisíc návštěvníků (13 542 osob), což je oproti roku 2015 více než 25% nárůst. Zájem veřejnosti byl jako každoročně zejména o akce s volným vstupem do muzea: akce Ó muzea a galerie, Muzejní noc, vernisáže, Den otevřených dveří, Velikonoce a Dožínky na pardubickém zámku, Stříbrná neděle, Štědrý den. Celkový počet neplatících činil 45 % z celkového počtu návštěvníků. Z platících návštěvníků byla nejčetněji zastoupena skupina seniorů. Výukových programů pro školy se s pedagogickými doprovody zúčastnilo 762 dětí. V pořadí již 9. příměstský muzejní tábor Hurá do pravěku absolvovaly dvě desítky dětí.

Mgr. Klára Habartová
ředitelka RM v Chrudimi